

MATRICE (TEORIJA)

Za pravougaonu (kvadratnu) šemu brojeva a_{ij} ($i=1,2,\dots,m$ a $j=1,2,\dots,n$):

$$\begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{bmatrix}$$

kažemo da je **matrica tipa** $m \times n$. Brojevi a_{ij} su elementi matrice.

Tip matrice je vrlo bitna stvar : kad kažemo da je matrica tipa $m \times n$, to znači da ona ima **m vrsta i n kolona**.

Primer:

Matrica $A = \begin{bmatrix} 2 & 3 & -5 \\ 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}$ je tipa 2×3 jer ima dve vrste a tri kolone.

Matrica $B = \begin{bmatrix} 7 & 8 \\ 1 & 2 \\ 7 & 6 \\ 1 & -2 \end{bmatrix}$ je tipa 4×2 jer ima 4 vrste i 2 kolone.

Matrice se najčešće obeležavaju ovim srednjim zagradama [ ], ali da vas ne zbuni, neki profesori ih obeležavaju i

malim zagradama ( ) a koriste se još i || || . Vi radite onako kako kaže vaš profesor...

Ako matrica ima **isti broj vrsta i kolona** ($n \times n$), za nju kažemo da je **kvadratna matrica reda n** .

Matrica čiji su **svi elementi jednaki nuli** naziva se **nula- matrica**. $[0]$, $\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$, itd

Matrica $-A$ definisana sa $-A \stackrel{def}{=} (-1)A$ je **suprotna matrica** za matricu A .

Kvadtarna matrica reda n za koju je $a_{ii} = 1$ (po glavnoj dijagonali su jedinice a sve ostalo nule) naziva se **jedinična**

matrica reda n i označava se sa I_n

$$I_1 = [1], I_2 = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, I_3 = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \dots itd$$

Neki profesori jediničnu matricu obeležavaju sa E . Vi radite onako kako kaže vaš profesor...

Ako su svi elementi kvadratne matrice reda n **ispod glavne dijagonale jednaki nuli**, takva se matrica naziva ***gornja trougaona matrica***.

Na primer : $\begin{bmatrix} 1 & 8 & -2 \\ 0 & 1 & 6 \\ 0 & 0 & 7 \end{bmatrix}$ je gornja trougaona matrica reda 3.

Ako su svi elementi kvadratne matrice reda n **iznad glavne dijagonale jednaki nuli**, takva se matrica naziva ***donja trougaona matrica***.

Na primer : $\begin{bmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 2 & 3 & 0 \\ 7 & 3 & 8 \end{bmatrix}$ je donja trougaona matrica reda 3.

Dve matrice A i B su **jednake** ako i samo ako su **istog tipa** i imaju **jednake odgovarajuće elemente**.

Sabiranje i oduzimanje matrica

Važno: Mogu se sabirati (oduzimati) samo matrice istog tipa!

Primer

Neka su date matrice $A = \begin{bmatrix} 2 & 7 & -5 \\ 4 & 2 & 3 \end{bmatrix}$ i $B = \begin{bmatrix} 3 & 3 & -5 \\ -1 & 4 & 0 \end{bmatrix}$. Nadji matricu $A+B$ i $A-B$.

Najpre primetimo da su matrice A i B istog tipa 2×3 , to jest obe imaju 2 vrste i 3 kolone. To nam govori i da će matrica koja je njihov zbir takodje biti tipa 2×3 .

Sabiraju se tako što sabiramo “ mesto s mestom”...krenemo od mesta na prvoj vrsti i koloni $2+3=5$ itd...

$$A+B = \begin{bmatrix} \boxed{2} & 7 & -5 \\ 4 & 2 & 3 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \boxed{3} & 3 & -5 \\ -1 & 4 & 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \boxed{2+3} & 7+3 & -5+(-5) \\ 4+(-1) & 2+4 & 3+0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \boxed{5} & 10 & -10 \\ 3 & 6 & 3 \end{bmatrix}$$

Analogno radimo i oduzimanje:

$$A-B = \begin{bmatrix} \boxed{2} & 7 & -5 \\ 4 & 2 & 3 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} \boxed{3} & 3 & -5 \\ -1 & 4 & 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \boxed{2-3} & 7-3 & -5-(-5) \\ 4-(-1) & 2-4 & 3-0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \boxed{-1} & 4 & 0 \\ 5 & -2 & 3 \end{bmatrix}$$

Množenje matrice skalarom (brojem)

Važno: Matrica se množi brojem tako što se SVI elementi matrice pomnože tim brojem!

Pazite, ovde često dođe do greške jer smo, ako se sećate, rekli da se **determinanta** množi brojem tako što se samo jedna vrsta ili kolona pomnoži tim brojem, a kod **matrice** svaki element množimo tim brojem.

Primer

Neka je data matrica $A = \begin{bmatrix} 1 & 7 & -2 \\ 2 & 1 & 6 \\ 1 & 0 & 3 \end{bmatrix}$. Odrediti matricu $3A$.

Naravno, kod množenja matrice skalarom tip matrice se ne menja.

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 7 & -2 \\ 2 & 1 & 6 \\ 1 & 0 & 3 \end{bmatrix}$$
$$3A = 3 \cdot \begin{bmatrix} 1 & 7 & -2 \\ 2 & 1 & 6 \\ 1 & 0 & 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 \cdot 1 & 3 \cdot 7 & 3 \cdot (-2) \\ 3 \cdot 2 & 3 \cdot 1 & 3 \cdot 6 \\ 3 \cdot 1 & 3 \cdot 0 & 3 \cdot 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 21 & -6 \\ 6 & 3 & 18 \\ 3 & 0 & 9 \end{bmatrix}$$

Množenje matrica

Važno : Proizvod dve matrice je definisan samo ako je broj kolona prve matrice jednak sa brojem vrsta druge matrice!

Ako recimo uzmemo da je matrica A tipa $m \times n$ a matrica B tipa $n \times p$ onda će matrica, recimo C , koja se dobija njihovim množenjem biti tipa $m \times p$.

$A \cdot B = C$ a tip odredjujemo $(m \times \cancel{n}) \cdot (\cancel{n} \times p) = m \times p$ (kao da se skrate unutrašnji)

Primer

Date su matrice :

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 0 & 2 & 3 \end{bmatrix} \quad \text{i} \quad B = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} \quad \text{.Odrediti njihov proizvod } AB.$$

Najpre da vidimo koji tip će imati matrica koja se dobija njihovim proizvodom:

A je tipa 2×3 , dok je B tipa 3×2 pa će matrica njihovog proizvoda biti tipa $(2 \times 3) \cdot (3 \times 2) = 2 \times 2$.

Dakle imaće dve vrste i dve kolone.

$$A \cdot B = \begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 0 & 2 & 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \\ 1 & -1 \end{bmatrix}. \text{ Kako sada računati? Imamo dakle 4 "mesta".}$$

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 0 & 2 & 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \text{prva vrsta} \cdot \text{prva kolona} & \text{prva vrsta} \cdot \text{druga kolona} \\ \text{druga vrsta} \cdot \text{prva kolona} & \text{druga vrsta} \cdot \text{druga kolona} \end{bmatrix}$$

prva vrsta · prva kolona dobijamo :

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 0 & 2 & 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} = 1 \cdot 2 + 2 \cdot 1 + (-1) \cdot 1 = 2 + 2 - 1 = 3$$

prva vrsta · druga kolona dobijamo:

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 0 & 2 & 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} = 1 \cdot 0 + 2 \cdot 3 + (-1) \cdot (-1) = 0 + 6 + 1 = 7$$

druga vrsta · prva kolona :

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 0 & 2 & 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} = 0 \cdot 2 + 2 \cdot 1 + 3 \cdot 1 = 0 + 2 + 3 = 5$$

druga vrsta · druga kolona :

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 0 & 2 & 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} = 0 \cdot 0 + 2 \cdot 3 + 3 \cdot (-1) = 0 + 6 - 3 = 3$$

Sad ovo ubacimo gore:

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 0 & 2 & 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 7 \\ 5 & 3 \end{bmatrix}$$

Naravno, vi ne morate da radite ovoliko postupno, kad se izvežbate, sve će ići mnogo brže...

Za proizvod matrica važe zakoni:

- 1) $(A \cdot B) \cdot C = A \cdot (B \cdot C)$
- 2) $A \cdot (B + C) = A \cdot B + A \cdot C$ i $(B + C) \cdot A = B \cdot A + C \cdot A$
- 3) $\alpha(A \cdot B) = (\alpha \cdot A)B = A(\alpha \cdot B)$ α je skalar (broj)
- 4) $I \cdot A = A \cdot I$ gde je I jedinična matrica

Važno: Za matrice u opštem slučaju ne važi komutativnost množenja $A \cdot B \neq B \cdot A$

Ako je A matrica tipa $m \times n$, onda se njena **transponovana matrica** A^T dobija kada u matrici A **kolone i vrste zamene mesta**. Tip matrice A^T je onda naravno $n \times m$.

Primer

Ako je recimo $A = \begin{bmatrix} 1 & 4 & 5 \\ 0 & 0 & 3 \end{bmatrix}$, onda je $A^T = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 4 & 0 \\ 5 & 3 \end{bmatrix}$

Ako je recimo $B = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 0 & 5 & 0 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow B^T = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 4 \\ 2 & 5 & 5 \\ 3 & 0 & 6 \end{bmatrix}$

Matrica A za koju je $A = A^T$ naziva se simetrična matrica.(naravno, matrica A mora biti kvadratna)

Primer

Ako je $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 0 & 5 \\ 3 & 5 & -1 \end{bmatrix}$, kad zamenimo mesta kolone u vrste, dobijamo $A^T = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 0 & 5 \\ 3 & 5 & -1 \end{bmatrix}$

Dakle, ova matrica je simetrična!

Za operaciju **transponovanja** važe sledeće osobine:

- 1) $(A^T)^T = A$
- 2) $(\alpha \cdot A)^T = \alpha \cdot A^T$ α je skalar
- 3) $(A + B)^T = A^T + B^T$ ako su matrice A i B istog tipa
- 4) $(A \cdot B)^T = B^T \cdot A^T$

Dalje se moramo upoznati sa **determinantama**.

Ova tema je obrađena u posebnom fajlu determinante, a mi ćemo vas podsetiti na neke najvažnije stvari.

Determinantu kvadratne matrice $A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ a_{n1} & a_{n2} & \dots & a_{nm} \end{bmatrix}$ obeležavamo sa **det (A) ili |A|** a zapisujemo :

$$\det A = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ a_{n1} & a_{n2} & \dots & a_{nm} \end{vmatrix}$$

Znači da determinante , za razliku od matrica , pišemo u zagradama | | . **Determinanta je broj a matrica je šema!**

Nećemo vas daviti sa teorijom, već ćemo na par primera objasniti kako se računaju determinante:

DRUGOG REDA

$$\begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = ad - bc$$

Računaju se tako što pomnožimo elemente na takozvanoj glavnoj

dijagonali, pa od toga oduzmemo pomnožene elemente na sporednoj dijagonali.

Primer:

$$\begin{vmatrix} 3 & 4 \\ 5 & 7 \end{vmatrix} = 3 \cdot 7 - 4 \cdot 5 = 21 - 20 = 1$$

$$\begin{vmatrix} -1 & 3 \\ -5 & 12 \end{vmatrix} = (-1) \cdot 12 - (-5) \cdot 3 = -12 + 15 = 3$$

TREĆEG REDA

Determinante trećeg reda možemo razviti po bilo kojoj vrsti ili koloni. Najpre svakom elementu dodelimo predznak + ili -, i to radimo neizmenično:

$$\begin{vmatrix} + & - & + \\ - & + & - \\ + & - & + \end{vmatrix} \quad \text{Samo da vas podsetimo: vrste su } \longrightarrow, \text{ a kolone } \downarrow$$

$$\begin{vmatrix} a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{vmatrix} = \text{Ako recimo hoćemo da razvijemo po prvoj vrsti=}$$

$$= + a_1 \begin{vmatrix} b_2 & c_2 \\ b_3 & c_3 \end{vmatrix} - b_1 \begin{vmatrix} a_2 & c_2 \\ a_3 & c_3 \end{vmatrix} + c_1 \begin{vmatrix} a_2 & b_2 \\ a_3 & b_3 \end{vmatrix}, \text{ ili ako recimo razvijamo po drugoj koloni:}$$

$$= -b_1 \begin{vmatrix} a_2 & c_2 \\ a_3 & c_3 \end{vmatrix} + b_2 \begin{vmatrix} a_1 & c_1 \\ a_3 & c_3 \end{vmatrix} - b_3 \begin{vmatrix} a_1 & c_1 \\ a_2 & c_2 \end{vmatrix}$$

Najbolje je ,naravno, da razvijamo po onoj koloni ili vrsti gde ima najviše nula !

Primer: Izračunaj vrednost determinante $\begin{vmatrix} 5 & 3 & 1 \\ 1 & 7 & 0 \\ 2 & 3 & 2 \end{vmatrix}$

$$\begin{vmatrix} 5 & 3 & 1 \\ 1 & 7 & 0 \\ 2 & 3 & 2 \end{vmatrix} = \text{Najpre iznad svakog broja napišite predznake: } \begin{vmatrix} + & - & + \\ - & + & - \\ + & - & + \end{vmatrix}, \text{ ili ako vam je}$$

lakše samo iznad brojeva u vrsti ili koloni po kojoj ste rešili da razvijete determinantu. Mi smo rešili po drugoj vrsti jer ima jedna nula (moglo je i po trećoj koloni, sve jedno).

Dakle:

$$\begin{vmatrix} 5 & 3 & 1 \\ 1 & 7 & 0 \\ 2 & 3 & 2 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} 5 & 3 & 1 \\ 1 & 7 & 0 \\ 2 & 3 & 2 \end{vmatrix} = -1 \begin{vmatrix} 3 & 1 \\ 3 & 2 \end{vmatrix} + 7 \begin{vmatrix} 5 & 1 \\ 2 & 2 \end{vmatrix} - 0 \begin{vmatrix} 5 & 3 \\ 2 & 3 \end{vmatrix} = -1(3 \cdot 2 - 1 \cdot 3) + 7(5 \cdot 2 - 2 \cdot 2) = -3 + 56 = 53$$

$$\begin{vmatrix} + & & & \\ a_1 & b_1 & c_1 & d_1 \\ - & & & \\ a_2 & b_2 & c_2 & d_2 \\ + & & & \\ a_3 & b_3 & c_3 & d_3 \\ - & & & \\ a_4 & b_4 & c_4 & d_4 \end{vmatrix} =$$

$$= +a_1 \begin{vmatrix} b_2 & c_2 & d_2 \\ b_3 & c_3 & d_3 \\ b_4 & c_4 & d_4 \end{vmatrix} - a_2 \begin{vmatrix} b_1 & c_1 & d_1 \\ b_3 & c_3 & d_3 \\ b_4 & c_4 & d_4 \end{vmatrix} + a_3 \begin{vmatrix} b_1 & c_1 & d_1 \\ b_2 & c_2 & d_2 \\ b_4 & c_4 & d_4 \end{vmatrix} - a_4 \begin{vmatrix} b_1 & c_1 & d_1 \\ b_2 & c_2 & d_2 \\ b_3 & c_3 & d_3 \end{vmatrix}$$

Naravno, sad bi trebalo da razvijemo svaku od ove četiri determinante trećeg reda....

Složitete se da ovo nije baš lako.

Naučimo zato osobine determinanata koje će nam pomoći u rešavanju zadataka.

OSOBI NE DETERMINANATA

- 1. Determinanta menja znak ako dve vrste ili kolone izmenjaju svoja mesta.**
- 2. Vrednost determinante se ne menja ako sve vrste i kolone promene svoje uloge.**
- 3. Determinanta se množi brojem, kad se tim brojem pomnože svi elementi ma koje (ali samo jedne) vrste ili kolone.**
Obrnuto, zajednički faktor elemenata jedne vrste ili kolone može se izvući ispred determinante

Na primer:

$$k \begin{vmatrix} a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} a_1 k & b_1 k & c_1 k \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} a_1 k & b_1 & c_1 \\ a_2 k & b_2 & c_2 \\ a_3 k & b_3 & c_3 \end{vmatrix} \text{ itd. ili}$$

$$\begin{vmatrix} a_1 & mb_1 & c_1 \\ a_2 & mb_2 & c_2 \\ a_3 & mb_3 & c_3 \end{vmatrix} = m \begin{vmatrix} a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{vmatrix}$$

- 4. Ako je u determinanti svaki element neke k-te vrste (kolone) zbir dva ili više sabiraka, onda je ona jednaka zbiru dve ili više determinanata, koje imaju iste elemente kao i data determinanta, osim elemenata k-te vrste (kolone).**

Na primer:

$$\begin{vmatrix} a_1 & b_1 + m_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 + m_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 + m_3 & c_3 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{vmatrix} + \begin{vmatrix} a_1 & m_1 & c_1 \\ a_2 & m_2 & c_2 \\ a_3 & m_3 & c_3 \end{vmatrix}$$

5. **Ako su svi elementi jedne vrste(kolone) jednaki nuli, vrednost determinante je nula.**

Primeri:

$$\begin{vmatrix} 3 & -9 & 55 \\ 1 & 2 & 4 \\ 0 & 0 & 0 \end{vmatrix} = 0 \quad \text{ili} \quad \begin{vmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 77 & 68 & 34 & -80 \\ 8 & 5 & 7 & 4 \\ 4 & 5 & 9 & 8 \end{vmatrix} = 0$$

6. **Ako elementi u dve vrste ili kolone imaju iste vrednosti, vrednost determinante je opet nula.**

Primer:

$$\begin{vmatrix} 12 & 7 & 3 \\ -9 & 4 & 6 \\ 12 & 7 & 3 \end{vmatrix} = 0 \quad \text{jer su elementi prve i treće vrste jednaki}$$

7. **Ako su dve vrste (kolone) proporcionalne među sobom , vrednost determinante je opet nula.**

Primer:

$$\begin{vmatrix} 2 & 3 & 4 \\ -9 & 5 & 56 \\ 10 & 15 & 20 \end{vmatrix} = 0 \quad \text{jer su prva i treća vrsta proporcionalne, tj. prva puta 3 daje treću vrstu.}$$

8. **Vrednost neke determinante ostaje nepromenjena ako se elementima jedne vrste(kolone) dodaju odgovarajući elementi neke druge vrste(kolone) pomnoženi istim brojem!**

Ova osma osobina će nam pomoći da lakše rešimo determinante četvrtog i višeg reda.

9. $\det A = \det A^T$

Ako transponujemo matricu , vrednost njene determinante se ne menja.

Minor (u oznaci M_{ij}) elementa a_{ij} determinante reda n jeste determinanta matrice reda $n-1$ koja se dobija

izostavljanjem i -te vrste i j -te kolone iz date matrice.

Kofaktor (u oznaci A_{ij}) elementa a_{ij} determinante reda n definišemo sa $A_{ij} = (-1)^{i+j} \cdot M_{ij}$

Primer

Ako posmatramo matricu $\begin{bmatrix} a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{bmatrix}$, njeni minori i kofaktori će biti:

Minori:

$$\begin{aligned} M_{11} &= \begin{vmatrix} b_2 & c_2 \\ b_3 & c_3 \end{vmatrix}, & M_{12} &= \begin{vmatrix} a_2 & c_2 \\ a_3 & c_3 \end{vmatrix}, & M_{13} &= \begin{vmatrix} a_2 & b_2 \\ a_3 & b_3 \end{vmatrix} \\ M_{21} &= \begin{vmatrix} b_1 & c_1 \\ b_3 & c_3 \end{vmatrix}, & M_{22} &= \begin{vmatrix} a_1 & c_1 \\ a_3 & c_3 \end{vmatrix}, & M_{23} &= \begin{vmatrix} a_1 & b_1 \\ a_3 & b_3 \end{vmatrix} \\ M_{31} &= \begin{vmatrix} b_1 & c_1 \\ b_2 & c_2 \end{vmatrix}, & M_{32} &= \begin{vmatrix} a_1 & c_1 \\ a_2 & c_2 \end{vmatrix}, & M_{33} &= \begin{vmatrix} a_1 & b_1 \\ a_2 & b_2 \end{vmatrix} \end{aligned}$$

Kako smo dobili recimo minor M_{11} ?

Oznaka 11 nam govori da poklapamo prvu vrstu i prvu kolonu:

$$\begin{bmatrix} a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{bmatrix}$$

, ono što ostane stavimo u malu

determinantu.

Minor M_{12} dobijamo kad poklopimo prvu vrstu i drugu kolonu (12):

$$\begin{bmatrix} a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{bmatrix}$$

, ostaje $\begin{vmatrix} a_2 & c_2 \\ a_3 & c_3 \end{vmatrix}$, itd.

Kofaktori:

$$A_{11} = (-1)^{1+1} M_{11} = + \begin{vmatrix} b_2 & c_2 \\ b_3 & c_3 \end{vmatrix}; \quad A_{12} = (-1)^{1+2} M_{12} = - \begin{vmatrix} a_2 & c_2 \\ a_3 & c_3 \end{vmatrix}; \quad A_{13} = (-1)^{1+3} M_{13} = + \begin{vmatrix} a_2 & b_2 \\ a_3 & b_3 \end{vmatrix}$$

$$A_{21} = (-1)^{2+1} M_{21} = - \begin{vmatrix} b_1 & c_1 \\ b_3 & c_3 \end{vmatrix}; \quad A_{22} = (-1)^{2+2} M_{22} = + \begin{vmatrix} a_1 & c_1 \\ a_3 & c_3 \end{vmatrix}; \quad A_{23} = (-1)^{2+3} M_{23} = - \begin{vmatrix} a_1 & b_1 \\ a_3 & b_3 \end{vmatrix}$$

$$A_{31} = (-1)^{3+1} M_{31} = + \begin{vmatrix} b_1 & c_1 \\ b_2 & c_2 \end{vmatrix}; \quad A_{32} = (-1)^{3+2} M_{32} = - \begin{vmatrix} a_1 & c_1 \\ a_2 & c_2 \end{vmatrix}; \quad A_{33} = (-1)^{3+3} M_{33} = + \begin{vmatrix} a_1 & b_1 \\ a_2 & b_2 \end{vmatrix}$$

Šta možemo primetiti kod kofaktora što se tiče znakova?

Pa, znaci idu naizmenično, kao kad smo razvijali determinante: $\begin{bmatrix} + & - & + \\ - & + & - \\ + & - & + \end{bmatrix}$

Ako vaš profesor dozvoljava, možete izbeći da pišete ono $(-1)^{i+j}$, već odma uzmete znakove neizmenično.

Jedan od čestih zadataka na fakultetima je traženje inverzne matrice. Ona se upotrebljava za rešavanje sistema jednačina, matičnih jednačina...

Najpre ćemo reći nešto o **adjungovanoj** matrici.

Naka je data matrica $A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ a_{n1} & a_{n2} & \dots & a_{nn} \end{bmatrix}$, ili skraćeno zapisana $A = \|a_{ij}\|_{n \times n}$.

Matricu $\|A_{ij}\|^T$, gde su A_{ij} kofaktori elemenata a_{ij} matrice A , nazivamo **adjungovana** (pridružena) matrica za matricu A i označavamo je sa :

$$\boxed{\text{adj}A = \|A_{ij}\|^T = \begin{bmatrix} A_{11} & A_{21} & \dots & A_{n1} \\ A_{12} & A_{22} & \dots & A_{n2} \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ A_{1n} & A_{2n} & \dots & A_{nn} \end{bmatrix}}$$

Primer:

Data je matrica $A = \begin{bmatrix} 1 & 5 & 0 \\ 0 & 3 & 2 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix}$. Odrediti njenu adjungovanu matricu $\text{adj}A$.

Najpre tražimo kofaktore...Onda njih poredjamo u matricu...

$$A = \begin{bmatrix} \boxed{1} & \boxed{5} & \boxed{0} \\ \boxed{0} & 3 & 2 \\ \boxed{1} & 0 & 2 \end{bmatrix} \rightarrow A_{11} = + \begin{vmatrix} 3 & 2 \\ 0 & 2 \end{vmatrix} = 6$$

$$A = \begin{bmatrix} \boxed{1} & \boxed{5} & \boxed{0} \\ 0 & \boxed{3} & 2 \\ 1 & \boxed{0} & 2 \end{bmatrix} \rightarrow A_{12} = - \begin{vmatrix} 0 & 2 \\ 1 & 2 \end{vmatrix} = -(-2) = 2$$

$$A = \begin{bmatrix} \boxed{1} & \boxed{5} & \boxed{0} \\ 0 & 3 & \boxed{2} \\ 1 & 0 & \boxed{2} \end{bmatrix} \rightarrow A_{13} = + \begin{vmatrix} 0 & 3 \\ 1 & 0 \end{vmatrix} = -3$$

$$A = \begin{bmatrix} \boxed{1} & 5 & 0 \\ \boxed{0} & \boxed{3} & \boxed{2} \\ \boxed{1} & 0 & 2 \end{bmatrix} \rightarrow A_{21} = - \begin{vmatrix} 5 & 0 \\ 0 & 2 \end{vmatrix} = -10$$

$$A = \begin{bmatrix} 1 & \boxed{5} & 0 \\ \boxed{0} & \boxed{3} & \boxed{2} \\ 1 & \boxed{0} & 2 \end{bmatrix} \rightarrow A_{22} = + \begin{vmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 2 \end{vmatrix} = 2$$

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 5 & \boxed{0} \\ \boxed{0} & \boxed{3} & \boxed{2} \\ 1 & 0 & \boxed{2} \end{bmatrix} \rightarrow A_{23} = - \begin{vmatrix} 1 & 5 \\ 1 & 0 \end{vmatrix} = -(-5) = 5$$

$$A = \begin{bmatrix} \boxed{1} & 5 & 0 \\ \boxed{0} & 3 & 2 \\ \boxed{1} & \boxed{0} & \boxed{2} \end{bmatrix} \rightarrow A_{31} = + \begin{vmatrix} 5 & 0 \\ 3 & 2 \end{vmatrix} = 10$$

$$A = \begin{bmatrix} 1 & \boxed{5} & 0 \\ 0 & \boxed{3} & 2 \\ \boxed{1} & \boxed{0} & \boxed{2} \end{bmatrix} \rightarrow A_{32} = - \begin{vmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 2 \end{vmatrix} = -2$$

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 5 & \boxed{0} \\ 0 & 3 & \boxed{2} \\ \boxed{1} & \boxed{0} & \boxed{2} \end{bmatrix} \rightarrow A_{33} = + \begin{vmatrix} 1 & 5 \\ 0 & 3 \end{vmatrix} = 3$$

Sad ove vrednosti menjamo u : $adjA = \begin{bmatrix} A_{11} & A_{21} & A_{31} \\ A_{12} & A_{22} & A_{32} \\ A_{13} & A_{23} & A_{33} \end{bmatrix}$, pa je $adjA = \begin{bmatrix} 6 & -10 & 10 \\ 2 & 2 & -2 \\ -3 & 5 & 3 \end{bmatrix}$

Sad možemo definisati i *inverznu matricu*.

Naka je A kvadratna matrica reda n . Ako postoji matrica A^{-1} reda n takva da je $A \cdot A^{-1} = A^{-1} \cdot A = I_n$, gde je

I_n jedinična matrica reda n , tada kažemo da je A^{-1} inverzna matrica matrice A .

Formula po kojoj tražimo inverznu matricu je :

$$A^{-1} = \frac{1}{\det A} \cdot \text{adj}A$$

Naravno, treba reći da inverzna matrica postoji ako i samo ako je $\det A \neq 0$.

Inverzna matrica je, ako postoji, jedinstvena!

Primer

Određiti inverznu matricu matrice $B = \begin{bmatrix} 2 & -3 & 1 \\ 4 & -5 & 2 \\ 5 & -7 & 3 \end{bmatrix}$

Radimo po formuli: $B^{-1} = \frac{1}{\det B} \cdot \text{adj}B$

Najpre tražimo **det B**, jer ta vrednost mora biti različita od nule da bi postojala inverzna matrica...

$$\det B = \begin{vmatrix} 2 & -3 & 1 \\ 4 & -5 & 2 \\ 5 & -7 & 3 \end{vmatrix} \text{ koristimo Sarusov postupak...}$$
$$\det B = \begin{vmatrix} 2 & -3 & 1 \\ 4 & -5 & 2 \\ 5 & -7 & 3 \end{vmatrix} \begin{vmatrix} 2 & -3 \\ 4 & -5 \\ 5 & -7 \end{vmatrix} = 2 \cdot (-5) \cdot 3 + (-3) \cdot 2 \cdot 5 + 1 \cdot 4 \cdot (-7) - (-3) \cdot 4 \cdot 3 - 2 \cdot 2 \cdot (-7) - 1 \cdot (-5) \cdot 5 =$$
$$= -30 - 30 - 28 + 36 + 28 + 25 = -88 + 89 = 1$$

$$\boxed{\det B = 1}$$

Dalje tražimo **adj B**.

$$\text{adj}B = \begin{bmatrix} B_{11} & B_{21} & B_{31} \\ B_{12} & B_{22} & B_{32} \\ B_{13} & B_{23} & B_{33} \end{bmatrix}$$

$$B = \begin{bmatrix} \boxed{2} & \boxed{-3} & \boxed{1} \\ \boxed{4} & -5 & 2 \\ \boxed{5} & -7 & 3 \end{bmatrix} \rightarrow B_{11} = + \begin{vmatrix} -5 & 2 \\ -7 & 3 \end{vmatrix} = -15 - (-14) = -1$$

$$B = \begin{bmatrix} \boxed{2} & \boxed{-3} & \boxed{1} \\ 4 & \boxed{-5} & 2 \\ 5 & \boxed{-7} & 3 \end{bmatrix} \rightarrow B_{12} = - \begin{vmatrix} 4 & 2 \\ 5 & 3 \end{vmatrix} = -[12 - 10] = -2$$

$$B = \begin{bmatrix} \boxed{2} & \boxed{-3} & \boxed{1} \\ 4 & -5 & \boxed{2} \\ 5 & -7 & \boxed{3} \end{bmatrix} \rightarrow B_{13} = + \begin{vmatrix} 4 & -5 \\ 5 & -7 \end{vmatrix} = -28 - (-25) = -3$$

$$B = \begin{bmatrix} \boxed{2} & -3 & 1 \\ \boxed{4} & \boxed{-5} & \boxed{2} \\ \boxed{5} & -7 & 3 \end{bmatrix} \rightarrow B_{21} = - \begin{vmatrix} -3 & 1 \\ -7 & 3 \end{vmatrix} = -[-9 - (-7)] = 2$$

$$B = \begin{bmatrix} 2 & \boxed{-3} & 1 \\ \boxed{4} & \boxed{-5} & \boxed{2} \\ 5 & \boxed{-7} & 3 \end{bmatrix} \rightarrow B_{22} = + \begin{vmatrix} 2 & 1 \\ 5 & 3 \end{vmatrix} = 6 - 5 = 1$$

$$B = \begin{bmatrix} 2 & -3 & \boxed{1} \\ \boxed{4} & \boxed{-5} & \boxed{2} \\ 5 & -7 & \boxed{3} \end{bmatrix} \rightarrow B_{23} = - \begin{vmatrix} 2 & -3 \\ 5 & -7 \end{vmatrix} = -[-14 - (-15)] = -1$$

$$B = \begin{bmatrix} \boxed{2} & -3 & 1 \\ \boxed{4} & -5 & 2 \\ \boxed{5} & \boxed{-7} & \boxed{3} \end{bmatrix} \rightarrow B_{31} = + \begin{vmatrix} -3 & 1 \\ -5 & 2 \end{vmatrix} = -6 - (-5) = -1$$

$$B = \begin{bmatrix} 2 & \boxed{-3} & 1 \\ 4 & \boxed{-5} & 2 \\ \boxed{5} & \boxed{-7} & \boxed{3} \end{bmatrix} \rightarrow B_{32} = - \begin{vmatrix} 2 & 1 \\ 4 & 2 \end{vmatrix} = 0$$

$$B = \begin{bmatrix} 2 & -3 & \boxed{1} \\ 4 & -5 & \boxed{2} \\ \boxed{5} & \boxed{-7} & \boxed{3} \end{bmatrix} \rightarrow B_{33} = + \begin{vmatrix} 2 & -3 \\ 4 & -5 \end{vmatrix} = -10 - (-12) = 2$$

Poredjamo kofaktore u matricu $\text{adj} B$.

$$\text{adj}B = \begin{bmatrix} -1 & 2 & -1 \\ -2 & 1 & 0 \\ -3 & -1 & 2 \end{bmatrix}, \text{ sada se vraćamo u formulu } B^{-1} = \frac{1}{\det B} \cdot \text{adj}B, \text{ pa je :}$$

$$B^{-1} = \frac{1}{1} \cdot \begin{bmatrix} -1 & 2 & -1 \\ -2 & 1 & 0 \\ -3 & -1 & 2 \end{bmatrix} \rightarrow B^{-1} = \begin{bmatrix} -1 & 2 & -1 \\ -2 & 1 & 0 \\ -3 & -1 & 2 \end{bmatrix}$$

Ako za matricu A postoji inverzna matrica, kažemo da je matrica A regularna matrica.

U protivnom, za matricu A kažemo da je **singularna** (neregularna).

Evo nekoliko pravila koja važe za regularne matrice:

- 1) $(A^{-1})^T = (A^T)^{-1}$
- 2) $(A \cdot B)^{-1} = B^{-1} \cdot A^{-1}$
- 3) $(A_1 \cdot A_2 \cdot \dots \cdot A_n)^{-1} = A_n^{-1} \cdot \dots \cdot A_2^{-1} \cdot A_1^{-1}$

Ako za kvadratnu matricu A važi da je $A^T = A^{-1}$, onda nju nazivamo *ortogonalna matrica*.

Rang matrice

Najpre da kažemo koje su elementarne transformacije matrica:

- i) zamena mesta dve vrste (*kolone*)
- ii) množenje elemenata jedne vrste (*kolone*) nekim brojem koji je različit od nule
- iii) dodavanje elementima jedne vrste (*kolone*) elemenata (odgovarajućih) neke druge vrste (*kolone*) koji su prethodno pomnoženi proizvoljnim brojem.

Matrica A je ekvivalentna sa matricom B (oznaka $A \sim B$) ako se od matrice A može preći na matricu B primenom konačno mnogo ekvivalentnih transformacija.

Posmatrajmo neku matricu $A \in M_{m \times n}$ (matricu A iz skupa matrica M tipa $m \times n$)

Ako u matrici A izostavimo neke vrste ili neke kolone (a može istovremeno i vrste i kolone), tako dobijenu matricu nazivamo PODMATRICA matrice A .

Determinantu kvadratne podmatrice reda k matrice $A \in M_{m \times n}$ nazivamo MINOR reda k matrice A .

Neka je $M_{m \times n}$ skup svih matrica tipa $m \times n$ i $N_0 = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$ skup prirodnih brojeva (sa 0).

Rang matrice u oznaci rang (ili r) je preslikavanje:

$$\text{rang} : M_{m \times n} \rightarrow N_0$$

određeno sa

a) $\text{rang}(A) = 0$ ako je A nula matrica

b) $\text{rang}(A) = p$, ako postoji minor **reda p** matrice A koji je **različit od nule** , a **SVI** minori **većeg reda od p** , ukoliko oni postoje, **su jednaki nuli**.

Primer 1.

Odrediti rang matrice $A = \begin{bmatrix} 2 & -4 \\ 1 & -2 \\ 3 & -6 \end{bmatrix}$.

Rešenje:

Retko kada možemo odmah reći koji je rang date matrice.

Prvi posao nam je da koristeći navedene **elementarne transformacije** matrica napravimo ekvivalentnu matricu koja će **ispod glavne dijagonale imati sve nule!** (takozvana **TRAPEZNA** matrica)

Kod nas su na glavnoj dijagonali 2 i -2, pa ispod njih pravimo nule.

Za našu matricu nule moraju biti na UOKVIRENIM mestima: $A = \begin{bmatrix} 2 & -4 \\ \boxed{1} & -2 \\ \boxed{3} & \boxed{-6} \end{bmatrix}$

I **redosled** “pravljenja” nula je vrlo bitan!

Nule pravimo najpre na mestu $A = \begin{bmatrix} 2 & -4 \\ 1 & -2 \\ \boxed{3} & -6 \end{bmatrix}$, zatim na mestu $A = \begin{bmatrix} 2 & -4 \\ \boxed{1} & -2 \\ 3 & -6 \end{bmatrix}$ i na kraju $A = \begin{bmatrix} 2 & -4 \\ 1 & -2 \\ 3 & \boxed{-6} \end{bmatrix}$.

Neki profesori traže da se svaki korak transformacija objašnjava, neki dozvoljavaju da se odmah prave nule na svim mestima u prvoj koloni, pa u drugom koraku na svim mestima u drugoj koloni, itd.

Naš savet je kao i uvek da poslušate vašeg profesora kako on zahteva a mi ćemo pokušati da vam objasnimo “ korak po korak”.

$A = \begin{bmatrix} 2 & -4 \\ 1 & -2 \\ 3 & -6 \end{bmatrix}$. Najpre ćemo zameniti mesta prvoj i drugoj vrsti, da nam jedinica bude u prvoj vrsti zbog lakšeg računanja (ovo nije neophodno al olakšava posao...)

$$\begin{bmatrix} 2 & -4 \\ 1 & -2 \\ 3 & -6 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 2 & -4 \\ 3 & -6 \end{bmatrix} \quad \text{Sad pravimo nulu na mestu gde je 3:} \quad \begin{bmatrix} 2 & -4 \\ 1 & -2 \\ 3 & -6 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 2 & -4 \\ \boxed{3} & -6 \end{bmatrix}$$

Prvu vrstu ćemo pomnožiti sa -3 i sabrati sa trećom vrstom i to upisati u treću vrstu.

Na mestu gde je bilo 3 biće: $1 \cdot (-3) + 3 = \boxed{0}$

Na mestu gde je bilo -6 biće $-2 \cdot (-3) + (-6) = \boxed{0}$

Pa je $\begin{bmatrix} 2 & -4 \\ 1 & -2 \\ 3 & -6 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 2 & -4 \\ 3 & -6 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 2 & -4 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$. Dalje nam treba nula gde je dvojka: $\begin{bmatrix} 2 & -4 \\ 1 & -2 \\ 3 & -6 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 2 & -4 \\ 3 & -6 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ \boxed{2} & -4 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$

Prvu vrstu ćemo pomnožiti sa -2, sabrati sa drugom vrstom i upisati umesto druge vrste:

Na mestu gde je bilo 2 na taj način smo dobili nulu, a na mestu gde je bilo -4 biće: $-2 \cdot (-2) + (-4) = \boxed{0}$

$$\begin{bmatrix} 2 & -4 \\ 1 & -2 \\ 3 & -6 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 2 & -4 \\ 3 & -6 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 2 & -4 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$$

Sad razmišljamo: Pošto je matrica tipa 3×2 , njen maksimalni rang može biti 2, jer postoje samo determinante drugog reda. Ali, koju god da uzmemo determinantu drugog reda ona će imati u jednoj vrsti obe nule a znamo da je vrednost takve determinante nula. Rang ove matrice je znači 1, u oznaci $r(A) = 1$.

Primer 2.

Odrediti rang matrice $A = \begin{bmatrix} 1 & -1 & 4 \\ 2 & 1 & 1 \\ 3 & 0 & 5 \end{bmatrix}$

Rešenje:

Ova matrica je tipa 3×3 , tako da postoji determinanta reda 3, a to znači da i maksimalni rang može biti 3.

Da se ne zalićemo, prvo mi da napravimo nule ispod glavne dijagonale, na uokvirenim mestima: $\begin{bmatrix} 1 & -1 & 4 \\ \boxed{2} & 1 & 1 \\ \boxed{3} & \boxed{0} & 5 \end{bmatrix}$

Zameni ćemo drugu i prvu kolonu, jer već imamo nulu...

$A = \begin{bmatrix} 1 & -1 & 4 \\ 2 & 1 & 1 \\ 3 & 0 & 5 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} -1 & 1 & 4 \\ \boxed{1} & 2 & 1 \\ 0 & 3 & 5 \end{bmatrix}$ sad pravimo nulu na mestu gde je 1 (uokvireno)

Saberemo prvu i drugu vrstu i to ide u drugu vrstu...

Na mestu gde je 1 (uokvireno) biće 0.

Na mestu gde je 2 biće: $2+1=3$

Na mestu gde je 1 biće: $4+1=5$

$A = \begin{bmatrix} 1 & -1 & 4 \\ 2 & 1 & 1 \\ 3 & 0 & 5 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} -1 & 1 & 4 \\ 1 & 2 & 1 \\ 0 & 3 & 5 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} -1 & 1 & 4 \\ 0 & 3 & 5 \\ 0 & \boxed{3} & 5 \end{bmatrix}$ dalje pravimo nulu na uokvirenom mestu (gde je 3):

Od treće vrste oduzmemo drugu i to ide u treću vrstu.

$A = \begin{bmatrix} 1 & -1 & 4 \\ 2 & 1 & 1 \\ 3 & 0 & 5 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} -1 & 1 & 4 \\ 1 & 2 & 1 \\ 0 & 3 & 5 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} -1 & 1 & 4 \\ 0 & 3 & 5 \\ 0 & 3 & 5 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} -1 & 1 & 4 \\ 0 & 3 & 5 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$

Sad je jasno da rang **ne može** biti **tri** jer je vrednost determinante $\begin{vmatrix} -1 & 1 & 4 \\ 0 & 3 & 5 \\ 0 & 0 & 0 \end{vmatrix} = 0$

Ako recimo uzmemo $\begin{vmatrix} -1 & 1 \\ 0 & 3 \end{vmatrix}$, njena vrednost je $-3 \neq 0$, pa je rang ove matrice 2: $r(A) = 2$

Evo još nekoliko stvari koje bi trebalo da znamo o matricama:

- 1) Ekvivalentne matrice imaju isti rang!
- 2) Ako posmatramo tri matrice A, B i C iz skupa svih matrica $M_{m \times n}$, za njih važi:

$A \sim A \rightarrow$ *refleksivnost*

$A \sim B \Rightarrow B \sim A \rightarrow$ *simetricnost*

$A \sim B \wedge B \sim C \Rightarrow A \sim C \rightarrow$ *tranzitivnost*

Ovo nam govori da je $\sim$ **relacija ekvivalencije** na skupu svih matrica tipa $m \times n$.

- 3) Neka je A matrica ranga p većeg ili jednakog jedinici $p \geq 1$. Tada postoje p nezavisnih vrsta (kolona) matrice A takvih da su ostale vrste (kolone) linearne kombinacije tih p vrsta (kolona).
- 4) Rang matrice jednak je maksimalnom broju linearno nezavisnih vrsta (kolona) te matrice.